Tõstamaa Teated
Nr. 5 (135) / Mai 2007
Tõstamaa valla ajaleht

Lasteaed juubeldab juuni algul

Lasteaial on pidupäev, sest pool sajandit on päris uhke number. Sellel pildil, mis tehtud seitsmekümnendate lõpul, lustivad nääripeol vasakult Linda Anderson, Tiiu Raavik, Mare Tetsmann, Vaike Baum, Anne Ojakallas ja Taimi Metsamägi.

TÄNA LEHES:

Juhtkiri lk 2
Vallainfo lk 2
Detailplaneeringud lk 3
Külakoosolekutest lk 4
Rootsi lasteaias lk 5
Elust lasteaias lk 6–7
Intervjuu Estri ja Annega lk 8
Kaidi käib koos lastega lasteaias lk 9
Lapsesuu ei valeta lk 10
Pildikesi lasteaia ajaloost lk 11
Vana pilt jutustab lk 12
Ekskursioon Matsallu lk 13
Tõstamaa mõisa viimane härra lk 14
Kultuur ja sport lk 15
Juubilarid lk 16

Suur sünnipäevapidu tulemas

Tähelepanu kõik lasteaia vilistlased ja nende vanemad, endised ja praegused töötajad, lapsed ja lapsevanemad!
2. juunil 2007.a. kell 11.30 ootame kõiki tähistama Tõstamaa lasteaia 50. aastapäeva.

- Rongkäik laululavale lasteaia juurest algab kell 11.30. (Kaasa mänguasjad, lastepillid, õhupallid jm.).
- Peo algus laululaval kell 12.00. Tervituslaul lasteaia töötajatelt.
- Kuulutatakse välja lasteaia nimekonkurss (võib juba praegu mõtlema hakata).
- Esinevad lasteaia kolme rühma mudilased.
- "Laulge kaasa" kõigile! Kõlavad 50 aasta jooksul populaarseks saanud lastelaulud.
- MALEV korraldab lastekaitsepäeva.
- LUSTI JA LÕBU SELTS korraldab võistlusmänge täiskasvanutele.
- Tantsime line-tantsu.
- Täname töötajaid, kes on lasteaias töötanud natuke vähem kui 50 aastat.
- Joome lasteaia saalis kohvi ja sööme peotorti.
- Lasteaias on võimalik vaadata vanade fotode näitust.

Külalisteks ootame Tõstamaal tegutsevaid asutusi, firmasid ja kõiki, tänu kellele oleme saanud lastele pakkuda parimat. Kingituseks võiks tuua lastekaitsepäeva puhul kommi ja töötajad ei ütle ära suvel ühest toredast ekskursioonist – kes soovib, võib väikese rahatshekiga toetada. Eraldi kutseid välja ei saadeta, kuid oodatud on kõik!

Lasteaed

JUHTKIRI

Käesolev lehenumber on lasteaia jaoks pisut eriline, sest valmistume tähistama viiekümnendat tegutsemisaastat. Kas keskikka jõudmine on ühe lasteaia jaoks oluline? Eestimaal on kindlasti vanemaidki lasteaedu, kuid umbes 60-ndatel nad jõuliselt tekkima hakkasid. Nõukogude naine pidi ruttu tööle tagasi minema, et suure kodumaa jaoks piima, liha toota. Nii toodi sel ajal sõime ka 2-kuuseid imikuid, kelle emmed piimast valutavate rindade ja muretseva südamega töötasid põllul, laudas, traktoril. Kui oli võimalik, käidi vahepeal last toitmas, kui töökoht kaugemal, siis said lapsed lutipudelist tummi. Suureks sirgusid kõik...

Tõstamaa lasteaia kõige pikaajalisem juhataja on olnud Valve Randmäe, kokku pisut enam kui 30 aastat. Tema tööaega jäi kahe lasteaiamaja ehitamine. Kõige rohkem lapsi käis siin kaheksakümnendatel, kui tegutses kokku 6 rühma, kohti oli 120. Kaugemalt lapsed toodi esmaspäeval ja mõni sai koju alles reede õhtul. Töötajaid oli minu mälu järgi siis peaaegu 40. Lasteaias on tööl olnud inimesi, kelle tööraamatus ongi ainult üks sissekanne – näiteks eelmisel aastal pensionile jäänud Õie Org, aga ka Ester Põltsam. Ligi 20 inimest on lastega töötanud 20 kuni 40 aastat. Sünnipäevapeol tahaksimegi kõiki neid meeles pidada.

Selles lehes vastavad ühesugustele küsimustele kaks aukartust äratava staaziga õpetajat: Ester ja Anne. Oma lasteaiaaega meenutavad kolm põlvkonda Algpeuseid, vanaema ja endine lapsevanem Sirje, ema Signe ja lapsed Maria ja Mairin, kunagised lasteaialapsed Katrin ja Teele. Läbi aegade on kõigil ebameeldivad mälestused just lõunauinakust. Rootsi Eesti Maja lasteaias oli magamine vabatahtlik. Naljakas oli vaadata, kuidas ringisebivate laste vahel madratsitel magasid sügavat und 2 last. Siit mõtlemisainet edaspidiseks! Tore üllatus tabab neidki, kes end mõnelt päris vanalt või ka uuemalt fotolt ära tunneb.

Kui palju 50 aasta jooksul lapsi lasteaias käinud on, ei tea täpselt. Oli ju kolhoosi ajal neidki rändureid, kes vaid paar kuud vastu pidasid ja jälle parematele jahimaadele siirdusid. Vaadates vanu fotosid ei tunnegi paljusid. Sel kevadel sai mul täpselt pool 50-st siinmail elatud-töötatud, seetõttu paljut algusaastatest ei teagi. Kuulnud olen küll, kuidas lasteaia naised endistel aegadel kadrikarnevalidel käisid "Mõmmi ja aabitsa" tegelasi, pulmalisi, kuradeid jm. kehastamas ja muudkui esikohti said. "Puskut" tehti samuti üksteisele, näiteks tuli keegi 1.aprilli lõunast tööle, kodust kaasavõetud äädikapudel kotis. Kõik tormasid sel ajal dehvitsiitset kaupa poest nõudma. Kokk võis hommikul tööle tulles laua taga istuva harjavartest ja riietest mehe leida, pesunööril kuivavate pükste sääred olid õmblusmasinaga kinni õmmeldud või kauaks lasteaeda jäänud isiklikele asjadele tuli järele minna sidesse.

Mida oodata aga järgmiselt poolsajandilt? Esmajärjekorras muidugi kogu maja remonti, sest paljud kohad ei kannata enam kriitikat. Muidugi sooviks, et rohkem lapsi sünniks, tegusaid noori õpetajaid, toredaid ja lasteaia tegemistes kaasalöövaid lapsevanemaid.

Loodan, et 2.juunil on ilus ilm ja tuleb tore pidu nii suurtele kui väikestele. Kes kohale ei tule, ärgu pärast kahetsegu.

Aita Lind

Vallainfo

Kavaru külaseltsi ja vallavalitsuse ühisettevõtmisena on alanud Kavaru paadisadam-külakeskuse väljaehitamine. Külaselts on saanud projektiga toetust külade arendamise meetmest. Möödunud sügisel teostas firma Harjase sadama süvendus- ja mullatööd. Kevadel paigaldas Top Marine sadamasilla ja Morentek on alustamas sadamakuuri ehitusega. Teritoorium haljastatakse, samuti rajatakse sinna lõkkeplats, laste mänguväljak ja sportimispaik.

Et likvideerida ebanormaalne ja liiklusohtlik olukord Tõstamaa koolis, kus liiklus käib läbi mõisahoonete vahelt, on alustatud Ehitajate tee rekonstrueerimist. Toimub ka nn. teedevahetus, kus praegu mõisa läbiv riigitee osa antakse üle vallale ja vald annab riigile Ehitajate tee autotee. Autotee rekonstrueerib Teedevalitsus ja kõrvale ehitatava jalgtee, tänavavalgustuse ja veetrassi Tõstamaa vald. Tänavu ehitatakse välja kruusakattega tee. Arvestades tee vajumisvajadust lükkub asfaltkatte paigaldus ilmselt 2008. aasta kevadesse.

Vallateedel on lõpetatud kevadised hooldustööd ja greiderdamine. Suurema liiklusega teedel on tee ääres olevate elamute juures tehtud tolmutõrje. Põhjalikumalt on korrastatud Kavaru, Mereküla ja Puti teede ääred ja vee äravoolud.

Alustatud on Tõstamaa ida-lääne suunalise vee- ja kanalisatsioonitrassi ehitusega, milleks on saadud KIK-ile esitatud projektiga toetust 3,3 miljonit krooni. Korraldatud riigihanke tulemusena on tööde teostajaks valitud firma Hüdromel. Tööde lõpptähtaeg on september kuid põhiliste töödega loodame valmis saada varem. Ehitustööde käigus vee- ja kanalisatsioonisüsteemiga liitujad on vabastatud liitumistasudest.

Valminud on Tõstamaa hooldekodu juurdeehituse eskiisprojekt ja tellitud on ehitusprojekt, mis peab valmis saama 1. septembriks. Hooldekodu kujundamiseks 60 kohaliseks kaasaegseks hoolekandeasutuseks on loodud SA Tõstamaa Hooldekodu.

Alates 1. juunist lõpetab seoses pensionile minekuga tegevuse Tõstamaa apteeker ja apteegiteenuste kättesaadavus on kujunemas suureks probleemiks. Tõstamaal on küll nõuetele vastavad apteegiruumid kuid nii perearsti kui vallavalitsuse jõupingutused uue apteegiteenuse osutaja otsingud ei ole seni vilja kandnud. Apteekritele esitatakse tänapäeval kvalifikatsiooni osas ranged nõuded ja neid napib terves riigis. Soovitus keskkoolilõpetajatele, kaaluge elukutse valikul proviisori ametit. Vallavalitsus jätkab apteekri otsinguid.

Toomas Rõhu
vallavanem

Tõstamaa Jäätmepunkti lahtiolekuaeg on laupäeval 10.00 - 12.00

TOIMETUS
Toimetaja Ülle Tamm Tel. 505 5340 Küljendaja Merike Tamm,
Internet: www.parnumaa.ee/tostamaa/tt
Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Seliste Jaani pood, Pootsi pood, Tõhela pood ja raamatukogu, Tõstamaa bensiinijaam.
Trükikoda Hansaprint
Tiraaž: 600tk

TÕSTAMAA VALLA HEAKORRAKONKURSS 2007

Tõstamaa vallavalitsus kuulutab välja valla heakorrakonkursi 2007.
Konkurss toimub juba üheteistkümnendat korda.
Hindamine toimub järgmistes gruppides:

eramud; suvekodud; korterelamud ja hoonetegrupid;
ettevõtted, asutused, tootmistalud, looduslähedane keskkond

Hinnatakse territooriumite korrashoidu, hoonete väljanägemist, haljastust, sobivust keskkonda, looduslähedust jne.

Konkursi korraldamiseks on moodustatud komisjon, mille liikmed vaatavad vallas hindava pilguga ringi juunis - juulis. Samuti saab komisjonile **teha ettepanekuid kuni 27. juulini telefonil 4496180 või e-post vald@tostamaa.ee.** ootame sellesisulisi ettepanekuid vallarahvalt.

Konkursi võitjaid autasustatakse vallapäevadel.
Ettepanekute tegijale loosiauhinnad!
Samuti palume teavitada vallavalitsust vaateid risustatavatest ja silma riivavatest objektidest. Kaunis ja korrastatud elukeskkond on

DETAILPLANEERINGUTE ALGATAMISED

☐ Tõstamaa Vallavolikogu algatas 13.04.2007.a. istungil otsusega nr 113 Tõstamaa vallas Kastna külas asuva 19,8 ha suuruse Enno maaüksuse (82602:003:0094) detailplaneeringu. Detailplaneeringu eesmärgiks on maaüksuse kruntideks jagamine, ehitusõiguse ja hoonestuse tüübi määramine ning maade sihtotstarvete muutmine elamumaaks. Maaüksusel asub kaks vääriselupaika (nr. 160150 ja nr. 160151). Katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramisel selle minimaalseks lubatud pindalaks on 2 ha, millele antakse ehitusõigus.

Tõstamaa Vallavolikogu algatas 13.04.2007.a. istungil otsusega nr 114 Tõstamaa vallas Kastna külas asuva 10,2 ha suuruse Kruusiaugu I maaüksuse (82602:003:0001) detailplaneeringu. Detailplaneeringu eesmärgiks on maaüksuse jagamine 5 krundiks, 3-le krundile ehitusõiguse ja hoonestuse tüübi määramine ning sihtotstarbe muutmine elamumaaks. Katastriüksusele elamumaa sihtotstarbe määramisel selle minimaalseks lubatud pindalaks on 2 ha, millele antakse ehitusõigus.

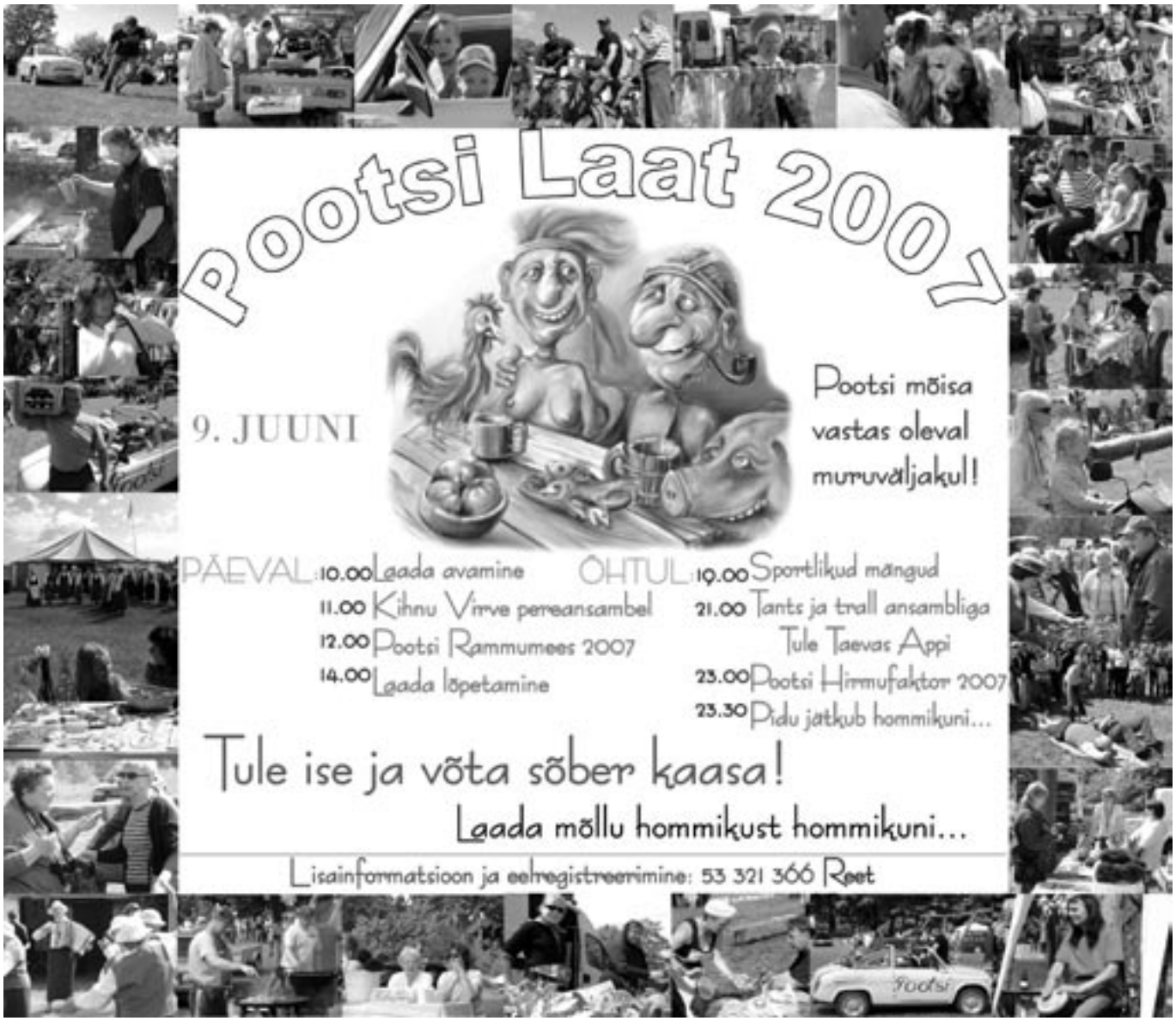

Peeti külakoosolekuid

Kavaru külakoosolekust osavõtjad.

24. aprillist kuni 1. maini toimusid vallavalitsuse poolt korraldatud traditsioonilised külakoosolekud eesmärgiga tutvustada vallavalitsuse tegevust ja arutada külaelu probleeme ja arenguvõimalusi. Toimus 8 koosolekut kokku 161 osalejaga. Arvukaim osavõtt oli 30 inimest Tõhelas.

Koosolekutel tutvustas vallavanem valla lähiaja suuremaid tegemisi. Ühiselt arutati külaelu probleemide üle.

Kastna, Ranniku ja Rammuka koosolekul valiti uueks külavanemaks Eerika Heindla. Mitmetes külades on tegevad aktiivsed külaseltsid, mis on järjest enam asendamas külavanema funktsioone. Seetõttu ei olnud eesmärgiks uute külavanemate valimine, vaid ärgitati külaelanikke aktiivsemalt tegutsema külaseltsides. Seltsidel on ka võimalik taotleda mitmesuguseid toetusi. Positiivseteks näideteks võib siin tuua Tõhela ja Kavaru külaseltsid.

Külakoosolekutel esitati enim küsimusi teede hooldamise, interneti püsiühenduse ja heakorra teemadel. Palju küsiti kruusa saamise võimaluste kohta. Kruusa müügiga tegelevad vallas kaks firmat ning soovijail tuleks ostusooviga nende poole pöörduda. Interneti püsiühendusest huvitatud võiksid uurida Norby Telecom AS poolt pakutavate võimalustega (www.norby.ee). Heakorra tagamise osas saadab vallavalitsus välja ettekirjutused lagunenud hoonete omanikele. Mitmel pool küsiti, kas on mõeldud hambaarsti leidmisele. Kahjuks on see jäänud vastava inimese puudumise taha. Lisaks on probleemiks kujunemas apteegiteenus, sest olemas on küll nõuetele vastavad ruumid kuid pole apteegiteenuse osutajat.

Samuti arutati valla ja külaseltside koostöövõimaluste üle mitmesuguste projektide teostamisel.

Tõstamaa ja Värati koosolekul oli osalejaid 21. Küsimusi esitati kortermajade renoveerimise ja heakorra tagamise osas ning Nooruse 1 maja parkimisprobleemiga seoses. Nende küsimustega peaksid tegelema eelkõige korteriühistud. Vallal on kavas välja kuulutada toetus kortermajade renoveerimiseks. Tunti huvi noortekeskuse loomise vastu kuid seni pole huvilised esitanud konkreetset plaani kuidas ja millistel eesmärkidel keskus toimida võiks. Külakoosolekul osalejad leidsid, et aastaid riivab silma Tõstamaa meierei halb heakord.

Rõõmustav oli, et "Vokiratta" liikmed pakkusid enda abi valla heakorratöödeks ning ärgitasid osutama suuremat kaasabi muuseumi ekspositsiooni täiendamisel.

Kavaru ja Kõpu külakoosolekul oli 15 osalejat. Arutati külaseltsi poolt projektitoetuse abil külakeskuse rajamisega seonduvaid küsimusi. Külakeskuse valmimine on planeeritud jaanipäevaks. Küsimusi esitati teedele kruusa vedamise ja teelõikude asfalteerimise kohta. Räägiti Sorgu saarega seonduvast.

Pootsi ja Lao külakoosolekul oli osalejaid 25. Traditsiooniliselt tõstatati kortermajade probleemidega seonduv. Võrdselt eramajade omanikega peavad ka korteri omanikud ise panustama oma eluasemeparendamisse. Üürikorterite puhul tuleb omanikul ehk Sufel see summa sisse nõuda üürnikelt. Kaks üürnikku tegid ettepaneku oluliselt tõsta üüri, et maju korrastada. Kahjuks on aga häälekaimal nõudjal praegustegi hindade juures pidev pooleaastane võlg. Kuid initsiatiiv on igati tervitatav ja Sufe nõukogu arutab lähiajal remondisumma lisamist üürile.

Puudutati ka teede korrasolekut, võsa lõikamist ja endise Lao kalatsehhi juures olevate lagunenud elamute omanikele ettekirjutuse tegemist. Tunti huvi interneti püsiühenduse võimaluste osas. Vallavalitsusel on kavas korrastada Pootsi bussijaam. Arutati ka, millist abi saaksid külaelanikud osutada Pootsi laada korraldamisel.

Tõhela, Männikuste, Kiraste ja Alu koosolekul tunti huvi interneti püsiühenduse võimaluste osas Alu külas, millal asfalteeritakse Tõhela-Tõstamaa tee, kas erateedele saaks kruusa, kas külavahel võiks olla kiirusepiirang ja kas "karbiküllа" saaks tänavavalgustust. Muret tegi roostevee probleem ja metssigade tekitatud pahandused.

Manija külakoosolekul Manija külakeskuses oli 23 osalejat. Saarevanem tõi enam vajalikena välja ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni rajamise, sadamaplatsi asfalteerimise, kruusa vedamise, maa-aluste elektrikaablite paigaldamise, turismi piiramise, prügimajanduse korraldamise ja külakeskuse juurdeehituse.

Seliste ja Päraküla külakoosolekul oli 16 osalejat. Suurimaks mureks oli külatoa korrastamiseks esitatud projekti teostamine. PRIA on eraldanud MTÜ Seliste Ringkonna Setsile toetuse, kuid hetkel puudub seltsil kohapalne eestvedaja ja seltsi liikmetel info projekti ja selle teostamise kohta.

Ermistu ja Lõuka külakoosolekul mõisa tallimajas oli 9 osalejat. Kõne all oli teede asfalteerimine ja endise kalatehase perspektiivid.

Kastna, Ranniku ja Rammuka külakoosolekul Kastna töökojas oli 22 osalejat. Mureks oli kaupluse puudumine. Vallavalitsus lubas osutada vajadusel vanuritele abi transpordi korraldamisel Tõstamaa kaupluste külastamiseks. Samuti tunti huvi kruusa ostmise vastu. Arutati, kas on vajadust luua Kastanasse külatuba ja –plats.

Lõpetuseks tahaks tänada kõiki, kes tundsid huvi vallavalitsuse tegemiste vastu, leidsid aega koosolekutel osalemiseks ning külaelu probleemide vaagimiseks. Tõstatatut võetakse arvesse valla uue arengukava koostamisel. Kuigi kõikide tõstatatud probleemide lahendamine ei ole valla võimuses, püüame ja tegeleme olulistele probleemidele lahenduste otsimisega.

Anu Peterson
abivallavanem

Tõstamaa Teated

Külaskäik Rootsi lasteaeda

Uni võib tabada meest kus iganes, peaasi, et katus pea kohal. Külli ja Maidu poeg Magnus.

Koolitusfirma LogoServ korraldas Pärnumaa lasteaedade juhatajatele õppereisi Stokholmi, kus külastasime Rootsi lasteaeda ja Rootsi Eesti Maja eestikeelset lasteaeda. Laevareisil pikemalt ei peatu, sest seda on paljud inimesed ise kogenud. Laeval "Romantika"asuvas konverentsisaalis rääkis Ervin Laanvee meile põgusalt eelseisvast reisist ja tutvustas Rootsi haridussüsteemi.

Rootsi lasteaiad erinevad meie omadest just rühmaruumide suuruse poolest. Kui meil on üks-kaks suurt ruumi ca 20-le lapsele, siis seal mitu väikest, kuid ruutmeetreid võis olla enam-vähem samapalju. Selline liigendus annab lastele võimaluse mängida vajadusel ka omaette. Pärast tutvustamist lubas pedagoogiline juhataja meil kõike muud pildistada, kuid lapsi mitte. Laste ja töötajate arv on sarnane meie omaga: 14 sõimerühmas ja 18 aiarühmas. Rühmades puudusid kasvatajate lauad ja toolid. Nii on täiskasvanutelt võetud võimalus lastega tegelemise ajal sehkendada oma asjadega – teha näiteks paberitööd. Lasteaed asus korrusmaja teisel korrusel. Maja ise oli ehitatud mäekünkale, nii et õuealale pääses kohe uksest. Õues oli väga vähe ruumi, mänguvahenditest ainult paar liumäge, liivakast, istepinkidega lehtla. Muruplatsid olid aiaga ääristatud ja murul lapsed joosta ei tohtinud. Mängimas käiakse tavaliselt 1,5 km. kaugusel pargis. Köögis askeldas noormees, keda oli raske kokaks pidada, tal nimelt polnud mitte mingeid kokale iseloomulikke riideid seljas. Lastel puudusid voodid, maas olid madratsid, millel padi ja fliistekk. Magamine oli vabatahtlik, kuid sõimelapsed pidid siiski kõik magama jääma. Seintel oli väga palju laste joonistusi, kuid voolimistöid ei märganud. Mitme lasteaia peale on üks muusikaõpetaja ja sama juhtkond. Rootsi lasteaedades on samuti järjekorrad, väga palju on ka eralasteaedu. Vanem maksab kuus 1260 rootsi krooni, selle eest ostetakse õppe- ja mänguvahendeid, samuti sööki. Selle päeva toit oli köögiviljasupp ja pannkoogid. Lasteaiaõpetaja palk on 24000 SEK-i.

Vahepeal oli hommikul taevas siranud päike kadunud ja hakkas vihma tibutama. Olime kõik oma vihmavarjud ja joped muidugi laeva jätnud. Eesti Maja lasteaias tegutses 2 rühma, sõim ja aed. Sealne personal teeb kõiki töid ja saab ka võrdset palka. Kes oskab paremini joonistada, õpetab kunsti, kes viisi peab, see laulab lastega. Eraldi muusika- ja liikumisõpetajat ei ole. Ka süüa tehakse lastele ise. Kui laps hommikul söönud ei ole, siis antakse talle võileibu, ühist hommikusööki ei toimu. Lõunaks tehakse tavaliselt suppi või kartulit ja kastet. Magustoitu saavad lapsed üks kord nädalas. Joogiks ei pakuta morssi ega mahla, vaid piima. Palju süüakse puuvilju. Magustoiduna söövad lapsed näkileiba võiga. Komme saavad lapsed kodus ja tavaliselt ka ühel päeval nädalas. Seetõttu on kõigil eelkooliealistel lastel täiesti terved hambad. Mõtlesin siis meie laste harjumuste peale – kuidas poest pulgakomme, odavaid nätse ja krõpse ostetakse, magusat ja kihisevat jooki peale juuakse ja eriti hambaid pesta ei armastata. Lapsed rääkisid puhast eesti keelt, 90% neist lähevad ka eestikeelsesse kooli. Juhataja enda vanem tütar oskas kooli minnes umbes 20 rootsikeelset sõna, keskmine tütar suhtles rootsi keeles ja noorema sõnavara piirdub praegu jälle ainult umbes 10 sõnal. Ruumides eriti liikuda ei saanud, kuna oli vaikne tund ja paar last magasid sõna otseses mõttes ringiaskeldavate laste vahel madratsitel. Kingituseks andsime juhatajale A. Turovski raamatu "365 naljakat, põnevat ja õpetlikku juttu loomadest". Vanasõna "Oma silm on kuningas" leidis kinnitust, sest teiste jutust ei saa ikkagi täit pilti kätte.

Aita Lind
lasteaia juhataja

LASTEAIAAEGA MEENUTAVAD KATRIN JA TEELE TÕNISSON

Katrin läks lasteaeda pooleaastaselt, 1962. aastal ja käis kuni kooliminekuni 1969. aastani. Kodus sai olla vaid suvepuhkuse ajal. Talle meeldisid meisterdamise ja joonistamise tunnid. Põnev oli oma kätega midagi valmis teha. Hästi sobisid igasugused lauamängud ja kodumäng.

Mängukaaslastest meenuvad esmalt Ruth Vene, Õie Vaaks, Toomas ja Katrin Abel, Sulev ja Olev Teki, Tiiu Saar. Kõige igavam oli tema meelest lõunane magamine. Kui temal uni tuli, hakkasid teised tõusma.

Lemmiktoit oli lumepallisupp, mida enam ammu lasteaias teha ei lubata. Lasteaiaaja oodatuimad sündmused olid kindlasti jõulu- ja kevadpeod.

Praegust ja endist aega võrreldes on nüüd hoopis rohkem ruumi ja avarust. Ka mänguasju on kordades rohkem ja põnevamaid.

Esimesest vanast puumajast on tal tänaseni meeles üks kunstitund, kui akna taga sadas laia valget lund. Sel hetkel tahtis ta kindlasti kunstnikuks hakata, et oskaks seda ilu teistele vaatamiseks joonistada.

Teele käis lasteaias alles hiljuti – 2000. kuni 2005.aastani. Ka tema mängis hea meelega kodumängu, pani kokku puzlesid ja mosaiike.

Sõbraks sai Marge, Kristiina ja Kareniga. Lasteaias õppis Teele joonistama, laulma, kirjutama. Magamine ei meeldinud temalegi.

Lemmiktoit oli piimakissell. Meeldejäävaim üritus oli metsaistutamine. Muutunud on tema arvates see, et tööle on tulnud uus kasvataja.

Väike tagasivaade töö- ja kasvamisaastatele Tõstamaa Lasteaias

Tõstamaa LPK-s alustasin tööd 1982. aastal ehk ajal, mil tollal Eesti Nõukogude Sotsialistlikku Vabariiki tabas järjekordne suurusehullustus. See tähendab, et kõik väikesed lasteaiad (-sõimed) kaotati ning asemele tehti suured nn. „mammutlastekollektiivid". Oli siis ka meie kohalik asutus mõeldud 150-le lapsele (tõsi küll, lapsi oli kokku siiski ainult 130 - seega mõõdukas alakoormus).

Meelde on jäänud, et puudu oli nii lastest kui töötajatest. Iive polnud ka sel ajal ülearu suur ning lasteaiatöö üks vähem tasustatud erialasid. Asja leevendas veidi see, et töö polnud ülearu raske ning oli võimalik töötada nii poolteise kuni topelt koormusega. Seda loomulikult eeldusel, et pereelu seda võimaldas.

Mäletan, et lasteaiamaja oli rahvast täis ööpäev läbi. Ainuüksi personali hulk küündis 32 töötajani, samuti oli olemas kuus öörühma, kus igal öösel kolm kasvatajat tööl.

Olin tööle asudes tublisti alla 30 aastane ning oma ülesannetest oli esialgu minu ettekujutus kaunis ähmane. Loomulikult oskasin (omateada) anda esmaabi, vaktsineerida ja leida üles nii täid kui sügelised. Võõras oli see, et pidin sõna otseses mõttes nuhkima endast vanemate ja kogenumate töötajate järel: kas nad ikka teevad kõik õigesti (nagu ma isegi seda teadnud oleks, kuidas see ÕIGESTI käib) jne.

Eriti pentsik tundus nõue passida peale, mis kokk potti paneb ja ega ta ometi midagi varasta?!!! Tobedaid nõudmisi oli teisigi, ei viitsi neid kõiki üles loetleda ja mitte see pole kõige tähtsam, millest kirjutada tahtsin.

Lasteaia-aastatest on mulle kõige rohkem meelde jäänud siiski võrdlemisi üksmeelne ja lõbus kollektiiv, toredad ühisüritused nagu karnevalid, ühised väljasõidud, soolaleivalkäimised ja palju muudki. Aasta suursündmused olid nääripidu, kevadpidu ning „lasteaia-tädide" jaoks muidugi sügisene kaubareis Riiga.

Ah jaa, siis olid need niinimetatud „oinapäevad", mil tuli sovhoosis tööl käia - küll kevadel kive korjamas, suvel heinalakas rühmamas ning sügisel söödapeete koristamas. Tagantjärgi mõeldes oli see üsna naljakas ning pakkus parajat vaheldust igapäevasele lasteaiatööle, sest maatöö polnud meist kellelegi võõras, kuigi lasteaianaisi kiputi veidi siidikäppadeks pidama. Veel on meelde jäänud tsiviilkaitseõppused, kus osales jällegi suur osa meie töötajaid. Olid ju enamus sel ajal noored ning õppimisvõimelised naised ning tuleb tunnistada, et ega meil võistlustel just halvasti läinudki. Muidugi oli see üks paras palagan, kuid siis võeti kogu võistlemist täie tõsidusega.

Oh seda nuttu ja päevade arvutamist - millegipärast õppisid isegi kõige väiksemad ära sõrmedel lugema mitu ööd nad veel lasteaias magama peavad.

Kurvem pool kogu lasteaiatöös oli see, et öörühma olid sunnitud jääma lapsed alates esimesest sõimerühmast ehk siis 1-2 aastased, sest vanematel polnud töö tõttu võimalik mudilasi koju viia. Oh seda nuttu ja päevade arvutamist - millegipärast õppisid isegi kõige väiksemad ära sõrmedel lugema mitu ööd nad veel lasteaias magama peavad. Jõhkrad seadused keelasid ka erinevate rühmade lapsi koos mängimast, seda isegi õhtusel ajal. Olin ise ka poole kohaga nn. „öötädi" ning ausalt öeldes patustasime selle reegli vastu igal õhtul ning lubasime õed-vennad kokku.

Lasteaias töötasin ligi 15 aastat. Mälestused on valdavalt meeldivad ning oleksin sama kollektiivi liige siiani, kui ajad poleks muutunud ning erialane töökoht kadunud.

Ei kahetse, et läksin teise asutusse tööle, kuid tunnen end siiani ka endise kollektiivi liikmena. Küllap seda sellepärast, et lasteaeda jäid minu noorusaastad ja väikese tähtsusega pole seegi, et kuus aastat kõndisin lasteaiateed koos oma kahe lapsega, kes mõlemad alustasid sõimerühmast.

Siinkohal annaksingi jutujärje üle Liinale, kes mäletab asju nii, nagu nad lapsele paistsid.

Võtan emalt jutujärje üle ning tegelikult olen juba kaks päeva mõtelnud, millistest mälestustest kirjutada. Lasteaias juhtus nii mõndagi ja kõige hullem on see, et paljud vahvad asjad enam ei meenugi.

Üks naljakamaid lugusid, mis mul lasteaiaga seoses siiski meelde tuleb, pole aga üldsegi seotud minuga, vaid hoopis minu venna Atsiga. Ats oli väiksena selline lühike, natuke prullakas ja räsajalgne poisike. Lisaks sellele oli ta hirmus hea söögiisuga, eriti mis puudutas mannavahtu. Ema on rääkinud, et ükskord olevat paar kasvatajat huvi pärast vaadanud kui palju Atsile siis ikka mannavahtu sisse mahub. Minu väike vend oli ühtejutti kinni pistnud peaaegu neli portsu mannavahtu. Ja pärast seda olid tal tõelised raskused käimisega, sest kõht oli nii suur ja punnis kogu sellest mannavahust, et isegi suurimad kolhoosidirektorid ei oleks suutnud selle punuga võistelda.

Teine lugu, mis mulle meenub, on ka tegelikult jälle Atsiga seotud. (Ma isegi ei oska öelda, miks mul endaga seoses ühtki naljakat juhtumist meelde ei tule – äkki olin ma liiga tõsine laps?!) Ühesõnaga, nagu ema juba eespool kirjutas, pidid paljud lapsed sageli ööseks lasteaeda jääma, nii ka meie Atsiga. Ühel õhtul, kui kõik lapsed olid peaaegu juba koju läinud, mängis Ats rühmas rahulikult mingite mänguasjadega ja kasvataja (vist Vilma) tegi laua taga oma tööd. Järsku hõikas Ats õnneliku ja tähtsa häälega „Oi kasvataja, vaata, hiir jookseb vut-vut-vut!" Te võite vaid ühe korra pakkuda, kas see kasvataja oli jalgupidi laua peal ja kiljus ning mida siis väike Ats üllatunult pealt vaatas.

Nii ema kui teiste memuaaridest on meelde jäänud, et kunagi elutses lasteaias suurem hulk närilisi, kellest ema ühe isegi kord koju tõi. Panime selle suure eluka puuri, aga too näris end öö jooksul raudvarbadega kastist välja ja hommikul jooksis isa jalgade vahelt rõõmsalt õue, vabadusse.

Aga lisaks mannavahule ja rottidele oli lasteaias igasugu muid põnevaid tegevusi, mida saab iga laps, nii nüüd kui minevikus, meenutada. Kasvõi seda, kuidas tuleb teha lõuna ajal uinakut või kuidas vanemad oskavad alati siis järgi tulla, kui just see kõige põnevam mänguhoog peal on. Loodan, et kõik kasvatajad, kes kunagi töötasid ja praegu lasteaias töötavad, on jätkuvalt sellised nagu nad ikka on olnud. Sest just nimelt see teebki selle lasteaia eriliseks ning iga lapse lapsepõlve ilusaks!

Endine töötaja
Eve Käär
ja endine kasvandik
Liina Käär

Intervjuu lasteaialaste Maria ja Mairin Toodoga (7a.ja 5a.)

Aita: Mida teed lasteaias kõige meelsamini?
Maria: Meeldib mängida barbie`dega.
Mairin: Kõige meelsamini ma mängin, tantsin, laulan ja vahest tuleb ka mõni lollus.
Aita: Mis on Sinu lemmikmäng või – mänguasi lasteaias?
Maria: Lemmikmänguks on õues nukumajas mängimine.
Mairin: Lemmikmänguks on kodumäng. Mänguasjaks on roosa jänku.
Aita: Kellega koos mängid lasteaias?
Maria: Mängin Hanna-Mary ja Ave-Ingridiga.
Mairin: Keily, Mathilda-Maria, Enari ja Magnusega.
Aita: Mida oled lasteaias käies õppinud?
Maria: Olen õppinud matemaatikat, emakeelt ja joonistamist.
Mairin: Juba tunnen tähti ja hästi palju laule olen õppinud.
Aita: Mis on lasteaias kõige igavam?
Maria: Magamine on kõige igavam.
Mairin: Kõige igavam on see, kui peab magama.
Aita: Mis on Sinu lemmiktoit lasteaias?
Maria: Pannkoogid ja piimasupp.
Mairin: Magustoidust on lemmik kissell ja vahukoor, ja brikadelli supp (frikadelli).
Aita: Mis võiks Sinu arvates lasteaias teisiti olla?
Maria: Voodikapid võiksid olemata olla, veel võiks olla eraldi mängutuba ja magamistuba, mitte koos.
Mairin: Uued kapid võiks olla. Halli värvi ja suuremad, et kõik asjad ära mahuksid.

Hanna-Mary Algpeus ja Maria Toodo on suured sõbrad.

Perekond Algpeus räägib elust lasteaias

Aita: Mida teed (tegid) lasteaias kõige meelsamini?
Hanna-Mary: Mängin barbie`dega ja nukkudega, joonistan ja värvin.
Marianne: Kui vaid mäletaks, aga põhiliselt mängisime kodu.
Aita: Mis on (oli) Sinu lemmikmäng ja –mänguasi lasteaias?
Hanna-Mary: Kindlasti on puzle.
Marianne: Mängisime kodu, kus emaks olin mina, lapseks Mari-Liis ja koeraks oli Maanus.
Aita: Kellega koos mängid (mängisid) lasteaias?
Hanna-Mary: Maria, Kertu, Averi, Kadri, Ave-Ingridi, Herki, Annika, Kenderi, Reinu, Kevini, Indreku, Romeki ja teistega.
Marianne: Põhiliselt Mari-Liisi, Kadri-Anni ning Maanusega, kuid ka Kadri, Sveni, Kätlini, Margaretiga.
Aita: Mida oled lasteaias õppinud (mida õppisid)?
Hanna-Mary: Natuke lugemist ja kirjutamist.
Marianne: Lollusi tegema ja muud kooliks vajalikku.
Aita: Mis on (oli) lasteaias kõige igavam?
Hanna-Mary: Mitte mängimine.
Marianne: Magamine.
Aita: Mis on (oli) Sinu lemmiktoit lasteaias?
Hanna-Mary: Borsi supp, frikadelli supp, hakklihakaste, valge kaste viineritega (Aime tädi tehtud).
Marianne: Riisisupp, Aime tädi tehtud kapsas.
Kas Sulle meenub mõni tore üritus või sündmus Sinu lasteaiaajast?
Marianne: Vahetevahel toodi rühma erinevaid juurvilju süüa.
Aita: Mis on Sinu arvates lasteaias vahepeal muutunud?
Marianne: Õppimisvõimalused on muutunud, mängud on teiseks muutunud.
Aita: Mis võiks Sinu arvates lasteaias teisiti olla?
Hanna-Mary: Rühm võiks olla suurem ja mänguruumi võiks rohkem olla. Ujumisvõimalust ja mugavamaid voodeid tahaks.
Aita: Mis aastatel käisid lasteaias?
Marianne: 1986 – 1990.
Hanna-Mary: 2001 – 2007.

Henn Algpeus
Aita: Lasteaias käisid Sinu 3 tütart, praegu käib tütretütar. Sinu enda lasteaiaaeg jääb kaugetesse kuuekümnendatesse. Mis meenub Sulle nii kauge aja tagant? Kes olid sinu kasvatajad, rühmakaaslased, millega mängisite, kus asus siis lasteaed?
Henn: Liumägi oli puust ja õhtuti koju minnes ema nokkis ükshaaval pinde pepust. Kasvatajateks olid Anne Pärna, Valve Randmäe, Silvi Selge, kokatädi oli Veera.
Rühmakaaslastest meenuvad Kuke Mart, Sirli Väära, Rein Järve, Petersi Virve. Mängisin autodega liivakastis ja veel meeldis koos Mardiga tema hoovis, mis oli lasteaia kõrval, mängida. Lasteaed asus siis väikeses kollases majas, mida enam ei ole.
Aita: Kas on kergem olla lasteaias käiva lapse isa või vanaisa?
Henn: Vanaisa olla on kergem, kuna kohustusi on vähem.

Intervjuu Estriga ja Annega, kes mõlemad on lasteaias töötanud üle kolmekümne aasta

39 aastat lasteaias töötanud Ester koos paarilise Aidiga Vembu-Tembu maal.

Aita: Kas olete ise lasteaias käinud ja mis sellega seoses meenub?

Ester: Ise ma ei ole lasteaias käinud. Olen suure pere seitsmest lapsest noorim. Elasin maal ja vanemad lapsed vaatasid mu järele.

Anne: Olen. Ei tahtnud emast maha jääda. Olin nädala jutti. Meil ei olnud patju, oli neil, kellele kodust toodi. Mina olin suuremate seas ainus tüdruk. Panime salaja märjad näpud alustassile, kus oli beebide jaoks suhkur, limpsisime. Mänguasju polnud, aga tädid olid head. Kord õhtul tädi triikis. Kuidagi tuli jutt sellest, et ma ei karda triikrauda. Ju ma siis niipalju provotseerisin, et lõpuks tõsteti lauale seliti, mina naersin. Kui aga nalja pärast triikraud minu kohale tõsteti, tuli hirm. Muidugi sain sealt ära. Kord ajas üks poiss pissipoti ümber. Kasvataja oli tulemas ja poisil ilmselt pahandus ees. Kähku organiseerisin kõiki ust kinni hoidma. Karistus tuli mõlemile – pandi järelemõtlemiseks istuma nn. suvetuppa, mida talvel ei köetud. Meil oli lõbus, aga meid unustati. Lõpuks üks teine tädi avastas ja päästis ära. Sain pöörase köha. Olin siis umbes nelja aastane.

Aita: Kuidas sattusite tööle Tõstamaa lasteaeda ja kaua olete siin juba töötanud?

Ester: Tõstamaa lasteaia valisin huvitava asukoha järgi – meri, järv ja jõgi on lähedal. Ka koduga, mis asus Läänemaal, oli bussiühendus siis rahuldav. Töötanud olen siin 39 aastat.

Anne: Peale Tõstamaale kolimist ja poja sündi oli töökohta tarvis. Olin varem Lindi algkoolis töötanud. Poole aasta pealt kooli minna oli imelik ja nii ma lasteaeda sattusingi. See oli aastal 1973.

Aita: Kas meenub mõni huvitav seik või juhtum seoses lasteaias töötamisega?

Ester: See oli sügaval vene ajal, kui üks tüdruk ütles, et tahab ruttu suureks saada – siis saab ka küüsi värvida nagu Estri tädi. Eks neid juhtumisi ja ütlemisi on peaaegu iga päev – kahjuks pole üles märkinud, aga kunagised lapsed ja vanemad on ise neid kohtudes meenutanud.

Anne: Olime kõik noored ja vallatud. Tempe ja nalju tehti üksteisele palju. Enda tempe igaks juhuks ei avalikusta, küll need teavad, kellele midagi nuputasin...

Paar apsu, millega hakkama sain: oli õhtupoolik. Seltsiks ainult 1-2 aastased. Tahaks nagu midagi veel. Tollal käidi päris sageli korda ja puhtust kontrollimas Sanitaar-Epidemioloogia jaamadest. Kui kontroll tuli, hoiatati seltsimehelikult üksteist. Kargasin siis koridori ja üürgasin nagu veel suutsin: "Naised, san-jaam!" Oh, oleks maa mu all avanenud! Siiamaani on Aime näoilme raamatupidamistoast mul silme ees. Ja Eve nägu meediku toast, kus ta vestles san-jaama daamidega. Teine juhus: lõunauinak, 1-2 aastaste magamistoas kõik tuduvad illikukult. Läksin natukeseks ajaks teistesse ruumidesse. Tulen tagasi, midagi justkui ei ole õige. Lähen magamistuppa. Püha müristus! Keegi on radikakraani, mis oli suunatud ülespoole, lahti keeranud. Purskkaev laeni! Lapsuke sealt kõrvalt, arukas selline, naabri voodis. Kõik on üleval. Hiirvaiksed. Aga see õnn, rõõm ja ülim vaimustus põnnide silmis! Selle nimel tasus seda uputust tükk aega kuivatada

Aita: Kuidas ja kas üldse on kasvandikud muutunud võrreldes tööle asumise aastaid praegustega?

Ester: Kindlasti on ka välimus muutunud – lastel on kõrvarõngad, värvitakse juba varakult. Lapsed on palju reisinud, esinemine on julge, teistega suheldakse vabamalt.

Anne: On. Lapsed on rahutumad. Uut infot, mänguasju jne. tuleb vist liiga palju peale. Järjest raskem on leida, mis tõsiselt köidaks, huvi pakuks. Samas on laste silmaring avaram, sest rohkem on tunda kodupoolset tegelemist.

Aita: Mis on see, mis on Sind hoidnud nii pikki aastaid selle ameti juures?

Ester: Ükski päev ei kordu, igas päevas on midagi uut ja huvitavat. Saab kasutada moodsat tehnikat – arvutit, telerit, videot, CD-sid.

Anne: Ehk head kaasteelised, lapsed ja kolleegid. Ehk rumalus – muud ei mõista. Ehk mugavus – ei viitsi muud ette võtta.

Aita: Mida oled ise lastelt õppinud?

Ester: Positiivset uudishimu – tahe teada saada, miks?, millal?, kuidas? jne. Laste rõõmus tuju ja mängulust annavad energiat.

Anne: Kindlasti enda asetamist teise inimese nahasse. Tunda, kuidas võib teisel olla mingis olukorras. Loodan ka, et tsipake kannatlikkust.

Aita: Kas lasteaias tööta-

Tõstamaa Teated

misest on olnud abi ka oma laste või lapselaste kasvatamisel?

Ester: Kindlasti on. Tahes tahtmata võrdlen neid lasteaias käivate lastega, kuna nad on veel kodused. Lapselastel läheb hästi, nad on küllaltki iseseisvad.

Anne: Laste kasvatamine langes lasteaiakarjääri algusega ühte. Lapsed olid täitsa mõistlikud, nii et probleeme jonni ja krutskitega polnud. Üht-teist tagantjärele tarkust on küll.

Aita: Kuidas on aastatepikkune "lasteaias käimine" kajastunud Sinu kodus?

Ester: Juba enne lapselaste sündi oli ühes toas oma nurgake mänguasjadega. Eks nii mõnegi kapi peal on nukk või karuke.

Anne: Seda peaks kodustelt küsima. Rahu ja vaikus on see, mida ihkan. Noh niipalju, et "Postimehe" läbi loetud saaks.

Aita: Mida soovid lähiajalt?

Ester: Et lapsevanemad ikka tunneksid huvi meie tegemiste vastu, oleks abiks ja nõuks. Uued ideed on alati teretulnud. On vanemaid, kes toovad igale näitusele põnevaid asju ja loomakesi. Õnneks on vähemaks jäänud vanemaid, kellega suhtleme ainult telefoni teel.

Anne: Noori, tegusaid lasteaiaõpetajaid. Eesti Vabariik võiks ikka enne pensionile lasta, kui jalad ees välja viiakse.

Aita: Mis on Sinu hobid ja harrastused, millega tegeled vabal ajal?

Ester: Meeldib pildistada, loodust vaadelda, reisida. Oma aja võtab ka suvila eest hoolitsemine.

Anne: Raamatute lugemise vastu pole mul alates 5. eluaastast midagi olnud. Igasuguseid rohelisi juurtega olendeid potti ja peenrasse pista sobib ka. Kahjuks mõõdutundeta. Ristsõnad kipuvad kah ette jääma. Eriti sellised kõvad pähklid, mille lahendamisega parajalt vaeva ja otsimist on.

küsis Aita

Kaidi käib koos lastega lasteaias

Aita: Oled 80-ndatel ise käinud Tõstamaa lasteaias. Praegu töötad samas veidi üle aasta noorema rühma õpetaja abina. Sinu tütred Keily ja Anny on tänased lasteaia kasvandikud. Tuleta meelde enda lasteaiaaega. Olid "öölaps", mis sellega seoses meenub?

Kaidi: Mäletan üksikuid seikasid – nääripidusid, õhtul võileiva söömist, suurt akvaariumi koridori lõpus, jalutuskäike nööriga. Esmaspäeva hommikul tulin lasteaeda ja reedel jälle koju. Öösel lasteaias olemine mulle eriti ei meeldinud, kadestasin lapsi, kes igal õhtul koju said. Kuid mõnikord oli põnev teiste lastega vaikselt lugusid jutustada.

Aita: Sinu töökohustus on ka Tõhela laste hommikul lasteaeda toomine ja õhtul koju viimine. Kuigi laste magamise ajal võid lõunale minna, venib tööpäev suhteliselt pikaks. Kas pead töö eest saadavat tasu piisavaks?

Kaidi: Kui aasta tagasi tööle tulin, valutasid mul pea, selg ja jalad. Töö on väga liikuv ja kohati kärarikas. Kuid nüüdseks olen harjunud ja õppinud end jagama niipaljude laste vahel. Töö on tore, kuid palk võiks alati suurem olla. Aasta algul miinimumpalk küll tõusis, kuid seoses noorema lapse 3-aastaseks saamisega kuu sissetulek jälle langes.

Aita: Kas see, mida lasteaiast arvasid lapse silmade läbi ja tegelikkus (siin töötamine) on sarnane?

Kaidi: Lapsena tundus lasteaed väga suurena – sellise kummalise, pisut hirmutava, kuid põneva kohana. Praegu aga on see mõnus koht, kus tööl käia – toredad lapsed ja väga vahvad töökaaslased. See töö ei ole kunagi igav!

Aita: Mida arvavad lasteaias käimisest Sinu lapsed?

Kaidi: Minu lastele lasteaias meeldib. Eriti veel, kuna ma ise olen alati neile olemas. Lasteaed on põnev koht, kus laps õpib palju uut, siiski eelkõige vajab laps oma vanemaid.

Aita: Sul on hea kunstianne, näen Sind tihti rühmas millegi kallal nokitsemas. Noorem rühm on pühade eel alati maitsekalt kujundatud. Kas Sa sooviksid end äkki selles liinis arendada või ehk kunagi lasteaiaõpetajaks õppida?

Kaidi: Mulle meeldivad ilusad oma kätega tehtud asjad, mis teevad hingele rõõmu. Seetõttu püüan ka enda ümber ilu luua. Mäletan enda lasteaia ajast suurte seinapiltidega kaunistatud saali (nääripeol). Loodan, et ka minu pildid teevad lastel tuju rõõmsamaks ja kodusemaks. Loomulikult sooviksin õppida uusi võtteid meisterdamises ja joonistamises. Lasteaiaõpetajaks – kui kooli sisse saan, siis kindlasti.

uudistas Aita

Kaidi koos tütarde Keily ja Annyga.

Lasteaias sirguvad põlvkonnad

Intervjuu Signega (25a.), Maria ja Mairini ema.

□ Aita: Mida tegid lasteaias kõige meelsamini?
Signe: Kõige meelsamini? Ma arvan, et ikka mängisin.
Aita: Mis oli Sinu lemmikmäng ja –mänguasi lasteaias?
Signe: Kõige rohkem on meelde jäänud kummikeks. Mängisin igasuguste asjadega, lemmikut ei tule meelde.
Aita: Kellega koos mängisid lasteaias?
Signe: Mängisin Renate ja Margusega. Nemad on jäänud kõige rohkem meelde. Kindlasti oli teisi sõpru ka.
Aita: Mida õppisid lasteaias?
Signe: Õppisin koos kasvataja Õiega paberist lumehelbeid tegema.
Aita: Mis oli lasteaias kõige igavam?
Signe: Magamine. Kuidagi ei tahtnud uni peale tulla. On meelde jäänud, et olime Renatega kõrvuti voodites ja nii me siis veetsime unetuid lõunaid koos.
Aita: Mis oli Sinu lemmiktoit lasteaias?
Signe: Kartul ja külmkoorekaste ning piimakissell.
Aita: Kas Sulle meenub mõni tore üritus või sündmus Sinu lasteaiaajast?
Signe: Minule meenub esimesena öörühm. Tavaliselt jäid ainult kaugemalt lapsed ööseks, aga vahel lubati ka teisi. Öö lasteaias oli tore.
Aita: Mis on Sinu arvates lasteaias vahepeal muutunud?
Signe: Muutunud on päris palju, kasvatajad on teised, mööbel rühmas vahetunud.
Aita: Mis aastatel käisid lasteaias?
Signe: Kui ma nüüd õigesti mäletan, oli see aastatel 1984 – 1987.

Intervjuu Sirjega (Maria ja Mairini vanaema, Signe ja Erge ema).

□ Aita: Lasteaias käisid Sinu tütred Signe ja Erge. Praegu käivad tütretütred Maria ja Mairin. Oled lasteaiaelus päris aktiivselt osalev vanaema, käid lapselaste pidudel, tood neid vahel lasteaeda ja viid õhtul koju. Milliseid erinevusi (sarnasusi) oled märganud võrreldes oma laste ja lapselaste lasteaiaaega?
Sirje: Ausalt öeldes ei märkagi suuri erinevusi. Lapsed on ikka lapsed ja neisse hästi suhtudes võidad paljude usalduse. Küll oli tore, ükspäev terve keskmine rühm suhtles minuga, näitasid oma asju ja riideid.
Aita: Millise meeleoluga läksid lasteaeda Sinu lapsed ja millise tujuga lähevad lapselapsed?
Sirje: Üldjuhul hea tujuga. Pisiprobleeme on ikka olnud, aga need ju lahendamiseks ongi.
Aita: Kas on kergem olla lasteaias käiva lapse ema või vanaema?
Sirje: Oma lapsed need on iga päev, aga lapselapsed on nagu pühapäev. Muresid on lapselastega ikka vähem ja rõõme rohkem. Tore, kui vanaema tahetakse üritustele kaasa kutsuda. Lasteaia saal on pidude ajal sageli ülerahvastatud.
Aita: Kas laps (2-7a.) peaks Sinu arvates käima lasteaias või võiks iga vanem oma lapsed ise õpetada, kasvatada?
Sirje: Minu isiklik arvamus on, et peaks käima lasteaias. Praegu kehtiv 3 aastane kodusolemise võimalus peaks küll parim olema – saad väikese lapsega kodus olla ja hiljem laps õpib, kohaneb enne kooliminekut lasteaias. Ma arvan, et kõik on märganud vahet "kodulapse" ja "lasteaialapse" vahel.

Lapse suust kuuled tõde

Lasteaia töötajad on armastanud ikka laste naljakaid ütlemisi talletada. Ma ei tea, kas see on tõestisündinud lugu või väljamõeldis, aga tol ajal umbes 3-4 aastane Tauri oli jälginud, kuidas Toomas Rõhu ehitas autogaraazi ja küsinud siis: "Onu õpetaja, kat ta teed tiia titamaja?" Tauri nimelt ei osanud shäälikut öelda.

□ Väike Kender (2a) oli esimesi päevi sõimerühmas emaga koos harjutamas. Õnnetu ja nutune poiss istus ukse juures klotsidel. Mööda läks õpetaja Aidi ja tegi talle pai. Kender jooksis ema juurde: "Emme, see tibi katsus mind!" Ema:"See ei ole tibi, see on kasvataja."

□ Viisin Annikat, Kevinit, Hedytit ja Kaarel-Andrest bussi peale. Annika emal pidi nädalavahetusel sünnipäev olema. Annika (siis 5a.) räägib: "Minu emmel on varsti sünnipäev, aga ma ei tea, kui vanaks ta saab. Vist viisteist. Aga kui vana sina oled?" Vastasin ausalt - 46. "Ei ole, sa oled ka viisteist!"

□ Ave-Ingrid 3a. "Erki, palun kao minema!"

□ Kahekõne:
Risto: "Emme, ma ei käinudki õues!"
Ema: "Miks?"
Risto: "Anne ütles, et ma olen peast soe" (palaviku kohta).

□ Magnus: "Oi! Mairin, vaata kui vägevad kardinad!"

□ Kahekõne:
Anne:"Miks sa sukki ei pannud?"
Grettel: "Ei saa. Väike."
Anne: "Mis asi on väike?"
Grettel: näitab näpuga ennast "Mina."

□ Risto: "Riisalul oli kogu aeg keel suust väljas. Täiega on ikka tõega tantsulõvi!"

□ Anne: "Ütle, kuskohast saab nii ilusaid blonde lokke?"
Katre abivalmilt: "Mul kodus on."

□ Ardo Kajarile: "Käi jala!"

□ Anne: "Risto, kas sa sõid oma söögi ära?"
Risto: "Kommi või?"

□ Jutt käib ühest ehitusest.
Risto: "Nagu koera maja." Natukese aja pärast lisab: "Nagu kuut, noh."

□ Risto: "Kadri kukkus täie matsuga."

□ Kajar: "Reili, kas ma võin sind naiseks valida?"

□ Kajar: "Need on koera omad." (Õhtusöögiks on krõbinad)

Tõstamaa Teated

Pildikesi lasteaia ajaloost

Kristi Miidu ja Ivelin Midri laulavad telefoni-laulu.

Tänaseks on telefonid samad aga Kristi ja Ivelin juba suured.

Valve Randmäe süles on Tiina Lõõbas ja Ruth Vene.

Palju rõõmsaid lapsi läbi aegade.

Vana pilt jutustab

Selle vana pildi pöördele on kirjutatud: Tõstamaa Haridusseltsi suvelasteaed 1939. aastal. Keskel istub lokilise peaga lasteaia juhataja Lydia Süvang (enne eestistamist Seiman) Tõhelast Kiraste küla Tänavaotsa talu peretütar.

Kuldse Trio - Jüri Vlassovi kaunid lokid hiljutises Tähelaevas viisid mõtted Lydia Süvangu (1912–1998) imeliste lokkide juurde. Aastakümneid viisid jalad nagu iseenesest Pärnus Ringi tänavale Liidat vaatama – mina saiakestega ja Liida kohviga. Temaga jutustada oli alati huvitav, sest ta head teadmised esimese Eesti Vabariigi ajast oma kodukohast kui ka Pärnu linnast olid ammendamatud. Tema kaudu on mitmesse muuseumisse jõudnud väärtuslikku ajaloolist materjali. Ta on täiendanud oma kodu naabertalust pärit kirjanik Mats Mõtslase (Mart Kiirats) eluloofakte – oli ju Liida isa Mõtslase karjapõlvesõber. Sellest kõigest kõneles Liida 1986 aastal Mõtslase mälestuskivi avamisel Tõhela II kodapäeval. Tema kodutalust on huvitavaid materjale ja fotosid Tõhela muuseumis. Ta aitas tõhusalt kaasa Pärnu muinsuskaitseliikumisele, Vabadussõja mälestussamba taastamisele jm. Öeldut kinnitavad Liidale antud tänukirjad Ali Rza-Kulijevi ja Eduard Rajari allkirjadega.

Ühel hilisel õhtutunnil, mitte kaua enne Liida lõplikku lahkumist ütlesin Liidale, et kadestan kangesti tema kauneid juukseid. Ta oli nõus, et juuksed on ilusad – kuid lisas, et kui sa teaks milliseid kannatusi talle see kahupea nooruses tõi – siis sa enam ei kiidaks! See kähar pea (ise ütles – plisseeritud pea) saatis teda terve elu, ka viimases hõbedases eas. Liida kinnitas tõsiasja, et on harjunud tänaval uudishimulike pilkudega tema juuste imetlemiseks. Pärnus teda juuste järgi teatigi. Ja jutustas edasi.

Koolipõlvest Tõhelas meenus talle, et hommikuti enne kooli minekut teinud ema ta juuksed õliga kokku (Tõhela poest toodud juukseõli), sest lapse pea pidi sile olema. Ühes näitemängus olnud ta ingel oma uhke lokilise peaga. 1927 astus Liida Pärnu Tütarlaste Gümnaasiumisse. Siin teinud ta ise hommikuti juuksed kraani all märjaks – kuid juba viimasteks tundideks oli jälle väga lokiline. Klassijuhataja Kaho nõudnud temalt siledat pead, pole uskunud Liida juttu loomulikest lokkidest ja nõudnud rangelt lokkimise lõpetamist. Liida jutt – et mitte kunagi pole ta ainsatki juuksekarva oma peas lokkinud – ei ole Kahole meelemuutust toonud. Öelnud otse, et ei sobi lokitud peaga koolis käia ja veel enam rannas kontserdil – kompromiteerib kooli! Isegi õppenõukogus arutatud Liida lokilist pead (Kaho küsimus

Tõstamaa suvelasteaed 1939.

olnud – miks teised ei või juukseid lokkida). Kaasõpilased naernud seda juuksesõda – kõik teised õpetajad tunnistasid Liida loomulikku kahupead. Liida nutnud ja nutnud – kolmandas klaasis võttis koolist dokumendid välja ja kavatses minna Tallinna. Õpetaja Meimer soovitanud minna lähemale - Vändra gümnaasiumisse. Ta tegigi nii: müüs Viluvere jaamas Tallinna pileti maha ja sõitis Vändrasse. Seal imestati preili Liida juustelugu -majapidamisõpetaja võtnud Liida loomulike lokkidega kauni pea oma sülle ja paitanud hellalt seda looduseimet! Palju aastaid hiljem õpetaja Kaho matusel – said kunagised kooliõed kokku ja imestasid, et Liida on juuksesõja unustada suutnud!

1932 lõpetas Liida Vändra gümnaasiumi. Seejärel töötas Tallinnas ajalehe "Pealinna Nool" toimetuses, vabrikus "Eesti Siid". Tegutses kuulsas Ernst Idla võimlemisrühmas, tantsis Ullo Toomi rahvatantsurühmas. Esines Eesti I mängudel. Tantsis ise ja oli ka rahvatantsu õpetaja, juhendas gaide-skaute, oli lasteaednik. Töötas Pärnus "Lõwi" apteegis. Pärast sõda Pärnus teedevalitsuses, keskraamatukogus, arhitektuuriosakonnas.

Kuid sõda ja küüditamine tegi elule täispöörde. Tänavaotsa heal järjel suurtalu peremees-perenaine ja vend Aimari naine nelja väikese lapsega küüditati. Aimer (1922–1948) arreteeriti. Liidal õnnestus end varjata. Tal oli pereloomise kuupäev paika pandud – ka väljavalitu Leo arreteeriti – Liidale jäi kogu

Lydia Süvang: 1932; 1940; 1951; 1990.

Tänavaotsa häärber.

edasise elu saatjaks Leo pilt toaseinal. 1997 saatis Liida oma ema Miina küpsetatud leivapätsidega korralikult pressitud väga vana rahvariideseeliku hoiule Eesti Rahva Muuseumisse.

Tänavaotsa pere võttis agaralt osa ühistööst, peremees Jakob (1887–1971) juhtis turbaühingut, oli kooli hoolekogu esimees, põllumeeste seltsi kassapidaja, tegutses laulukooris ja küla orkestris. Õmbles ise, maalis, oli puutöömeister, teinud mööblit, viiuleid, klaveri ehitamine jäi sõja tõttu pooleli. Eelkõige oli ta hea põllumees ja ehitaja. Praeguse Tänavaotsa häärberi projekti tegi Jakob ise (ka Pärnus on paar maja tema projekti järgi ehitatud) ja ka ise ehitas (paar naabrimeest käinud abis). Maja ehitamine algas 1924 ja valmis sai 1930 – esimesena astus uude majja Liida lillede ja leivaga. Kavas oli Tõstamaa alevisse ehitada maja ja hakata tegelema tõrvaajamisega. Tõstamaal ootas ees hea sõber Suure-Jakobi Vassa (Vassili Martinson) oma poega. Plaanis oli ehitada oma taluhoonete lähedusse maja Aimarile. Sellelsamal Siberivintsutustest pääsenud Jakobil jätkus jõudu omale veel ehitada väike saun (ümmargustest lepapuudest, nagu mängumaja).

Veel üks põlv tagasi Tänavaotsa talust pärit Adu Kirikall oli Tõstamaa valla peakohtunik. Oli kirjavahetuses paljude kultuuritegelaste ja kirjameestega nagu Adu Grenzteini, Jakob Hurda, Georg Lurichi jt. Tänavaotsa ait olnud raamatuid maast laeni täis. Adu kinkinud sealt raamatuid Tõstamaa Haridusseltsi raamatukogule. Kahjuks kanti küüditamise järel aidas peituv kultuurilooline kirjavahetus, raamatud jm laiali. Adu (Aleksander) Kirikall oli Mats Mõtslase romaani "Külaotsa Hannes" peategelase prototüübiks.

Liida Süvangu kaunis kahupea viis jutujärje ühte Tõstamaa valla põhjaotsa kunagisse metsaküla Kirastesse. Sellest saab rohkem teada 2000. aastal ilmunud raamatust "Kiraste küla" – tänusõnad abi eest Liidale jäid hiljaks.

Vaike Hang

Saun.

Ekskursioon Matsallu.

Matsallu minek on olnud kõne all juba mitu aastat. Üle-eelmisel aastal otsustasime Tervise Paradiisi kasuks, eelmisel aastal aga räägiti väga palju linnugripist. Tänavu sai sõit ometi teoks. Bussi kogunes päris suur reisiseltskond – kokku 57 inimest, neist osad veel tuulerõugetest rohelisetäpilised nagu kevadised linnumunad. Teekond iseenesest oli üsna lühike, paras Pärnu ots. Jõudsime Matsalu keskusesse, kus meid tervitas giid Marju Pajusalu. Restaureeritud mõisahoones paikneb muuseum, kus vaatamiseks nii veelindude kui ka ranna- ja puisniitudel elavate loomade topised. Teises ruumis võis kuulata erinevate lindude laulu, vaadata nende pesi ja mune. Oli ka huvitav makett, nupule vajutades sai teada, kuhu lendavad meilt rändlinnud sügisel talvituma. Giid selgitas lastele, et lindude rõngastamise abil saadakse nende kohta olulist informatsiooni.

Edasi sõitsime puisniidule. Koos giidiga otsisime tuttavaid taimi, puid ja põõsaid. Läänemaa puisniidud on seal leiduvate taimede poolest ühed liigirikkamad. Lapsed said mängida puu suureks kasvamise mängu. Minule torkas silma kõrvalasuv karjamaa oma naljakate mätastega. Sain teada, et neid mättaid moodustavad taimed, muuhulgas ka nõmm-liivatee, mida meie oleme harjunud nägema mere ääres.

Plaanis oli veel külastada kõige kõrgemat linnuvaatlustorni ja väike jalgsimatk mööda laudteed heinaküüni juurde. Torni ronimisega said suuremad lapsed edukalt hakkama. Ega emmed-issid-õpetajad saanud kehvemad olla. 21 meetri kõrguselt avanes imeline vaade eemal voolavale Suitsu jõele, puude latvade tagant paistis ka veidike lahesoppi. Allatulek oli raskem, jalad olid kuidagi nõrgad. Oleks seda teadnud, et järgmisel päeval kodus trepil liikumine nii vaevaline on...poleks ikkagi üles minemata jätnud. Laudteel kõndides võis lugeda viitade pealt selgitust taimede, lindude, putukate kohta. Isegi oma pokumaa oli olemas. Tulles tagasi vaatetorni juurde osutas giid puulatvadele. Seal tiirutas uhke merikotkas. Arvan, et nägin sellist lindu oma elus esimest korda. Giid soovitas ikkagi sõita ka Matsalu lahe äärde vaatama, kus pesitsevad veelinnud. Ka mere ääres oli vaatlustorn, kuid palju madalam. Algul olime pettunud, kusagil polnud ühtegi lindu näha, korraga tõusis neid lendu tuhandeid.

Kuna peagi algab looduskaitsekuu, oleme rahul, et saime lastele korraldada nii vahva ekskursiooni just looduskaitsealale.

Aita Lind

Tõstamaa Vallavalitsus pakub tööd

Mõisa aednikule

Tööülesanded:
Tõstamaa kooli, mõisa ja pargi haljastus- ning heakorraalase töö korraldamine, õpilaste juhendamine aiatöödel, valla haljastus- ja heakorraalase tegevuse korraldamine

Eeldame:
erialast haridust või töökogemust, iseseisvat tööoskust organiseerimisvõimet ja suhtlemisoskust

CV koos palgasooviga saata hiljemalt 1. juuniks aadressil: Tõstamaa Vallavalitsus, Sadama tee 2, Tõstamaa, 88101 Pärnumaa või e-posti aadressil vald@tostamaa.ee
Info tel 449 6180, 5061930

Tõstamaa mõisa viimane härra - Alexander Stael von Holstein

Algus Tõstamaa Tuulte aprillikuu numbris.

Kui Alexander Stael von Holstein asus tööle Vene Keiserlikku ministeeriumi, siis tal seal väga palju tööd teha polnud. Seetõttu sai ta väga palju oma ajast pühendada budistlike tekstide uurimisele. Välisministeeriumi ametnikuna õnnestus Holsteinil saada 1903. aastal lähetus ehk stipendium reisiks Indiasse. Sinna sõitiski ta samal aastal ning jõudis Mombai sadamasse 1903. aasta augustis, mis oli tollal Briti impeeriumi administratiivkeskus Indias. Alexander viibis seal üle poole aasta, uurides India kultuuri ja elu-olu. Peterburi naases mees 1904.aasta aprillis. Sama aasta augustis kandis ta Venemaa Keiserlikus Geograafilises Seltsis ette oma „Reisimuljeid Indiast", mis ilmus venekeelsena ka trükist. Samuti on see ilmunud eesti keeles Loomingu Raamatukogus nr 9/10 1991. aastal koos Hermann Keyserlingi India-fragmentidega tema kuulsast "Filosoofi reisipäevikust".

Indias oli Alexandri eriliseks huviks kohtuda India õpetlastega, kes räägivad sanskriti keelt ja hoiavad alal sanskriti traditsioone. Tema esimeseks suuremaks rõõmupuhanguks sel reisil oli juhtum, kus ta ühe tiigi kaldal kõndides märkas üht braahmani (õpetlast) pobisemas omaette sanskritikeelseid värsse. Holstein tundis need värsid ära, sest oli neid ise kunagi õppinud. Nii tekkiski parunil mõte proovida, kuidas temal nende värsside lugemine õnnestub. Kui braahman jättis oma värsside lugemise pooleli, siis Alexander jätkas värsi lugemist katkenud kohast. Ta oli äärmiselt rõõmus kui braahman temast aru sai.

Peale reisi jätkas Alexander oma tööd välisministeeriumis tõlgina, kuid üha rohkem hakkas ta tegelema teadusega, mida formaalselt tegi Peterburi Teadusteakadeemia Humanitaarosakonnas. Tema erihuviks oli tundmatute Kesk-Aasia päritolu käsikirjade uurimine ja dešifreerimine. Alles 1909. aastal võttis Stael Holstein vastu Peterburi Ülikooli pakkumise hakata seal õpetama sanskriti keelt. Ülikoolis oli tema ametinimetuseks privaatdotsent, tänapäeva mõistes lektor.

1912. aastal sõitis Alexander Ameerikasse, kus ta Harvardi ülikoolis, Charles R. Lanmani käe all õppis sanskriti keelt.

1914. aastal algas I Maailmasõda ning Peterburi Ülikoolis ning sh ka tema õpilaste arv kahanes järsult. 1916. aastal esitas Alexander Stael von Holstein nii ülikoolile kui valitsusele palvekirja jätkata oma teaduslikku tegevust välismaal ning mitte Indias, vaid hoopis Hiinas. Peagi sai ta loa sõita Hiinasse kaheks aastaks. Parun sõitis Venemaalt ära Pekingisse 1916. aasta kevadel ning kahe aasta asemele veetis Hiinas kogu oma ülejäänud elu ehk natuke rohkem kui 20 aastat.

Teadusliku tegevuse jätkamiseks Pekingis sai Holstein raha Venemaa valitsuselt ning tal olid sissetulekud ka Tõstamaa mõisast. Peale revolutsiooni 1917. aastal katkesid sissetulekud Vene valitsuselt. Kuigi mõis jätkas tööd, olid Holsteini järgnevad aastad Hiinas majanduslikult üpris rasked. Mõis võõrandati Holsteinidelt 1919. aastal. Enese ülalpidamiseks pidi Alexander leidma töökoha, kust sissetulekut saada. Kuna ta oli juba 41-aastane ning endiselt vallaline, ei olnud tal loota kellegi teise kui enda peale. Õnneks loodi Pekingi Ülikooli 1918.aastal uus koht, mille parun Hong Kongi Ülikooli juhataja soovitusel endale sai ning kus ta asus õpetama esimesena Pekingis sanskriti keelt. 1918-1922 töötas ta Pekingi Ülikoolis lektorina ning 1922-1929 professorina. Lisaks õppetööle jätkas Holstein oma teadustegevust ning üheks tunnustatumaks tööks on tema sanskriti keele taastamine läbi vanade hiinakeelsete tekstide. Samuti aitas Alexander haridusnõunikuna 1920ndatel uuel Hiina Vabariigi valitsusel üles ehitada kõrgharidussüsteemi.

1926. aastal hakkas Hiina Vabariik uurima endise Hiina keisripalee Keelatud linna kunstikogusid ning Tõstamaalt pärit „tark parun" oli esimene eurooplane, kes arvati selle palee kunstikogude uurimise komisjoni.

Lisaks töistele saavutustele oli parun tunnustatud kollektsionäär, kelle kollektsiooni kuulusid haruldased dokumendid ja ikonograafilised materjalid seoses budoloogia ja lamaismiga. Seltskonnaelus oli ta hinnatud kõnemees ning paljud tollal tuntud teadlased ja seltskonnaelu tegelased hindasid sõprust temaga kõrgelt.

Kogu oma elu pidas Stael Holstein end Eesti kodakondseks ning 1926. aastal asus ta oma volinike kaudu taotlema ka ametlikult Eesti kodakondsust, mille ta sai 1927. aastal ning talle väljastati Eesti Vabariigi välispass.

1927. aastal lõi Holstein Harvardi Ülikooli toetusel Pekingi Ülikooli juurde Sino-India Instituudi, mis uuris India ja Hiina muistseid tekste. Lisaks Pekingi ja Harvardi Ülikoolile toetati instituudi tegevust ka mitmete teiste asutuste poolt.

1928.-1929. aastal kutsuti Alexander uuesti Ameerikasse Harvardi Ülikooli Idateadusteosakonda külalisprofessoriks. Peale aastast töötamist nimetati ta Harvardi Ülikooli Kesk-Aasia filoloogia professoriks. Ameerikas oli Stael Holstein sama aktiivne seltskonnaelu tegelane kui Pekingiski. Ta osales bankettidel, konverentsidel, pidas kõnesid ning esines nagu tõeline härrasmees. 1929.aastal pälvis Alexander Prantsuse riigilt oma teenete eest teadlasena Prantsuse Auleegioni risti.

1929. aasta oli oluline aasta Alexander Stael von Holsteinile ka isiklikus elus. Ta abiellus 52-aasta vanusena baltisakslanna Olga von Gravega, kes oli endise Venemaa keiserliku kammerjunkru ja Vene-Eesti ajutise asjuri saadiku õde ja oli üks väheseid, kes valis elupaigaks Pekingi. Stael von Holsteinide perre sündis kaks last, poeg Wolter ja tütar Maria Theresia.

Kindlad andmed küll puuduvad, kuid 1930ndatel olevat Holstein külastanud ka Eestit, siin siiski pikemalt peatumata. Enamuse oma viimastest eluaastatest veetis Alexander töötades Hiinas, kus ta oli nii kohalikus kui rahvusvahelises mastaabis väga tunnustatud teadlane ja seltskonnaelu tegelane.

Alexander Stael von Holsteini tervis halvenes 1930ndate alguses ning järgneva viie aasta jooksul muutus tema tervis nii viletsaks, et 1936. aastal Jaapanis reisil olles, oli ta sunnitud peagi koju tagasi tulema. Hoolimata oma pere ja sõprade murest ning arstide soovitustest, jätkas parun töötamist. Oktoobris 1936 otsustas Harvardi Ülikool anda talle aastase puhkuse tervise taastamiseks ning Saksamaale haiglasse minekuks, kuid oli juba liiga hilja. Tõstamaa viimane mõisahärra, Alexander Stael von Holstein suri 16. märtsil 1937.

Liina Käär

Artikli koostamisel kasutatud materjalid:
Wang Qilong „A brief review of Alexander von Stael-Holstein - a great scholar in asiatic studies." [news.vnu.edu.vn/ASEAN_centre/Paper%20of%20Prof%5B1%5D.%20Wang%20Qilong%20-%20Tsinghua.doc]
Märt Läänemets „Tõstamaa mõisa viimase omaniku Alexander Stael von Holsteini elu ja tegemised", loeng. Helisalvestis. Tõstamaa, 15.03.2007.

TLJLS pidas järjekordseid särjepäevi Kõrgessaares. Kalu püüti metsiku hasardiga ja et võitjaid selgitada tuli kalad üle mõõta ja kaaluda.

JÜRIÖÖ JOOKS 2007

RADISSON SAS 6.54 (Anni Rava, Anni Borkvel, Eglit Võsu, Andrus Sabiin, Sten Villmann, Vahur Mäe) Vanuseklass 91-180 I
JÕUSAAL 6.55 (Leenu Aava, Koidu Killing, Elke Kappak, Kuido Killing, Urmo Gustavson, Ardo Lünekund) Vanuseklass 91-180 II
SÕUDEKLUBI 7.26 (Anu Borkvel, Kaisa Saare, Kristiina Pjatnova, Tõnu Endrekson, Denis Nesson, Erend Loorits). Vanuseklass 91-180 III
MALEV 7.45 (Epp Tuisk, Kätlin Jürgens, Malle Seppor, Ardo Käär, Marek Lind, Kuldar Miidu) Vanuseklass 91-180 IV
LILLEKE 8.00 (Zeena Kask, Liia Oidjärv, Maris Marus, Ülo Marus, Üllar Marus, Toivo Marus) Vanuseklass üle 180 I
SVKK 8.09 (Elina Jelisejeva, Ingrid Jelisejeva, Liina Laasma, Rain Alasi, Taavi Marus, Ragnar Teearu) Vanuseklass 61-90 I
NESCAFE 8.27 (Merle Juurik, Kaisa Sutt, Keiu Anderson, Paul Tilk, Heiko Mändla, Helar Martson) Vanuseklass 61-90 II
NAISKOND 8.28 (Merilin Mitt, Brethy Brenner, Eda Vallimäe, Liisa Randmäe, Janne Pedaja, Marie Kriisa) Vanuseklass 91-180 V
TÕHELA 8.36 (Maria Kalbach, Teele Tinast, Signe Heindla, Andres Kalbach, Ingvar Kalbach, Toivo Tinast) Vanuseklass 91-180 VI
ÕK 8.58 (Gerli Kuld, Catri Koidu, Eleri Birk, Rainer Laanepõld, Madis Mitt, Rünno Roosiorg) Vanuseklass 61-90 III
SORRY 9.12 (Ulla-Marleen Sommer, Silva-Astrid Sommer, Maila Heindla, Veiko Sommer, Olaf Toom, Kalvi Sommer) Vanuseklass 61-90 IV
PÄRDIKUD 10.19. (Maret Palusalu, Sidney Põder, Caisy Sutt, Fredy Veeväli, Aaro Videvik, Christopher Sikk) Vanuseklass 61-90 V
KRÕLL 10.58 (Teele Tõnisson, Lillerine Lille, Kristel Sutt, Tanel Tuulmees, Rasmus –Oliver Veskimägi, Mihkel-Avo Kask). Vanuseklass kuni 60 I
13.05 (Ave Veskimägi, Liisbeth Sikk, Viktoria Kullerkupp, Richard Veeväli, Arti Paltsmar, Robin Sikk) Vanuseklass kuni 60 II

Korraldaja
Tõstamaa Spordiklubi

KUHU MINNA

reedel, 25. mail kell 20 Tõstamaa rahvamajas
URBANIPÄEVA PIDUÕHTU
TÕSTAMAA MUUSEUM JA RAHVAMAJA kutsuvad kõiki tõstamaalasi selle kevade viimasele peole:
Pidu algab tõstamaalaste **vanatehnika näituse avamisega**
Pidu järgneb **kino** näitamise ja paari endise ringvaate vaatamisega kunagise tehnikasuursaavutuse KIIK-23 aparaadiga
Pidu lõpeb **tantsu** ja **karaokega**.
Muusikat teeb ansambel **„Naabri Valve"**
Piletimüük kassast kohapeal. Pileti hind **30.**-

Tõstamaa vallamajas on 31. maini avatud **meenekonkursil osalenud tööde näitus**, mida saab külastada:
tööpäeviti kella 8.00 - 13.00; 14.00 - 17.00.

31. mail algusega 10.00 Tõstamaa koolis
koolikonverents teemal „Keskkond ja reostus".
Räägitakse globaalsest soojenemisest, Läänemere reostusest ning Tõstamaa loodushoiust. Konverentsil esinevad ettekannetega Tõstamaa Keskkooli õpilased, spetsialistid TÜ Pärnu Kolledžist, Tõstamaa vallast ning Pärnumaa Keskkonnateenistusest.
Konverentsile on oodatud kõik, kel huvi looduse ja loodushoiu vastu. Üritus toimub KIK projekti „Tõstamaa kool ei ole prügikool" raames.

16. juunil kell 12.00 Tõstamaa Mõisas
avalik loeng teemal: „Eesti raha läbi ajaloo"
2007. aasta juunikuus saab taasiseseisvunud Eesti Vabariigi raha, Eesti kroon 15-aastaseks. Milline on aga olnud rahaga seotud ajalugu Eesti territooriumil läbi aegade, sellest annab ülevaate tunnustatud ajaloohuviline **Agu Lasn**

22. juunil kl. 21 Tõhelas
JAANITULI
Esinevad valla taidlejad.
Tantsuks ans. **ABASOL**

23. juunil kl. 21 Tõstamaal
JAANITULI
Väike jaanikontsert. Jaanimängud. Tantsumuusikat teevad **Ardo Juhkov + ans. LA-DI-DAA** ja omad poisid keerutavad plaate.

Tõstamaa mõisa Korstnasaalis on avatud järjekordne näitus. Käesoleva väljapaneku teemaks on **"Kas religioon või mitte?"**. Eksponeeritud on piiblid, lauluraamatud, usuõpetuse õpikuid jm, mis seotud kristliku uskumustesüsteemiga. Piiblite, lauluraamatute ja muu kristliku õpetusega seotud teoste kõrval on vaatamiseks tehtud väljapanek nõukogudeaegsest kirjandusest (nt Karl Marx "Kapital", Lenini kogutud teosed jm).
Lisaks eelnevale on võimalik tutvuda ka vanemate õpikute ja juturaamatutega aastatest 1889 - 1950.

Näitus on avatud igal tööpäeval kell 10.00-16.00 ning kui Korstnasaali uks on suletud, siis raamatukoguhoidja Milvi Rea laseb huvilised näitust uudistama.

Lisainformatsiooni saab Liina Käär'ilt telefonil 50 83 834 või e-maili teel liina@tostamaa.ee.

Maikuu juubilarid

ALEKSANDER MÄNDLA	92	Lao küla
VIKTOR ROOS	84	Tõstamaa alevik
MARIA KAROTAM	81	Lõuka küla
SINAIDA MIKK	79	Kavaru küla
JUTA RÄHN	78	Männikuste küla
VALENTINA HEINMAA	75	Tõhela küla
LEIDA VERTE	72	Tõstamaa alevik
EDUARD KOTT	70	Värati küla
AIME MARTSON	70	Tõstamaa alevik
MARIA PAALBERG	65	Värati küla
ELMAR KULLERKUPP	60	Pootsi küla
LAINE POOM	60	Kavaru küla
PAUL KARLEP	60	Lõuka küla
AIN REA	55	Tõstamaa alevik
OSKAR SUTT	55	Tõstamaa alevik
AILI MERILA	55	Seliste küla
AIVAR RAND	50	Pootsi küla
AARE TAMMELA	50	Seliste küla
SIRJE PÄÄSTEL	50	Tõstamaa alevik

KÄRT ja AIVO JÜRGENS tütar

SIRELIN

sünd. 03.05.2007

ANNE SIPLANE
19.02.1946 – 18.04.2007
JÜRI PRISK
14.03.1958 – 20.04.2007
ELMAR HINDRIMÄ
23.05.1927 – 08.05.2007
VELLO TOMSON
03.04.1941 – 14.05.2007